

Samtidsarkæologi

udfordrer vores tids- og kulturarvsforståelse

I dette tema får vi præsenteret tre samtidsarkæologiske projekter, der er i gang netop nu. Med forskningsobjekter som modernitetens ruiner, atomaffald og havbåret materiale tager de med arkæologens viden, metoder og særlige blik fat i nogle af vor tids store udfordringer. Projekterne er samfundsrelevante. De udvider tænkningen, rykker ved vore opfattelser og kvalificerer diskussionerne. Fælles for de tre artikler er, at de udfordrer den gængse opfattelse af tid og kulturarv – og som konsekvens af dette lægges der op til, at måden, vi forvalter og kommunikerer kulturarven på, bør nytænkes. Alle arkæologer, der tør blive udfordret og inspireret, må bare læse temaets tre artikler.

Det er ikke sædvanen at tænke på kondemneringsmodne bygninger som kulturarv, men hvorfor ikke? I artiklen *I tidens fylde* behandler Tim Flohr Sørensen paradokset, som disse bygninger repræsenterer – mellem på den ene side den historie de kan fortælle om liv og samfundets udvikling og på den anden side behovet for at få disse ”øjebærer” fjernet. Ruinerne er på samme tid både fortid og nutid, under afvikling og tilblivelse. De falder udenfor kategori: Hus eller affald? Fortid, nutid eller fremtid?

Tiden er også omdrejningspunktet i artiklen *The Contemporary Archaeology of Nuclear Waste*, hvor Cornelius Holtorf og Anders Högberg diskuterer, hvordan vi kommunikerer med fremtiden. Projektet udspringer af et samarbejde med Svensk Kärnbränslehantering Aktieföretag, om hvordan man kan advare fremtidige generationer om atomaffaldets farlighed. I artiklen vises en model af, hvordan nutiden er nåleøjet, hvorigennem fortolkninger af fortiden bliver transformeret til forestillinger om fremtiden. Holtorf og Högberg foreslår, at vi i vores forvaltning af kulturarven ikke alene skal fremme en historisk bevidsthed, men også en fremtidsbevidsthed.

Radioaktivt affald er normalt ikke noget, vi opfatter som kulturarv, men det er det, og det vil det være i titusinder af år. Noget lignende gør sig gældende med de enorme mængder af plastaffald, der flyder rundt i verdenshavene. Det affald arbejder Bjørnar Olsen og Þóra Péturdóttir med i projektet *Unruly Heritage: Tracing legacies in the Anthropocene*. For dem handler det om at udvikle et anderledes kulturarvsbegreb – mindre menneskecentreret og mere altfavnende økologisk. I projektet vil de undersøge og måske redefinere nogle af vore centrale begreber i relation til kulturarvsforvaltningen: kulturarv, erindring, etik og beskyttelse. Selv om artiklen jonglerer med begreber, så tager projektet i allerhøjeste grad udgangspunkt i feltarbejde og materielle fund.

Vi påstår ikke, at de tre artikler er letlæste. De er hardcore teoretiske og rykker ved vore vante forestillinger. Men samtidig er de inspirerende og åbner for nye muligheder. Der er noget at hente for alle arkæologer i disse artikler. Læs, læs, læs.

Redaktionen